

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XXII. Idem (a) Xanton. Episcopo, & Abbati (b) Bacian.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

ex eo, quia publicè interest litibus finem imponi, cap. 2. de re judic. cap. fin. de dolo & contumacia l. propterandum, C. de judicis; maxime in beneficiis, in quibus diuturna vacatio Ecclesiis damnata inferit, cap. ne pro defectu, de elect. cap. 2. de concess. præbend. Unde oportebat modum probare, per quem ab hujusmodi litibus disceditur; ut enim lis super beneficio decidatur, nulliter transigatur, atque pro honore pacis pensio à iudicibus constituitur, cap. cum pridem 4. de pactis, cap. præterea 9. de transact. cap. cum clericis 11. de censibus. Illustrant Gigas de pensionibus, q. 6. num. 4. Ugo de simon. tabula cap. 20. §. 1. num. 2. Suarez d. lib. 4. de simon. cap. 51. num. 11. Lotharius d. lib. 1. q. 35. num. 27. Accedit quia plura pro bono pacis permittuntur, quæ aliàs prohibentur, cap. his 11. de majorit. & obed. Unde rectè in præsentibus à lite discedatur, approbatur pensio à iudicibus compromissariis beneficio imposita.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, pro cuius solutione exponendum est, quo iure arbitrium à iudicibus delegatis, & simul compromissariis in specie huius textus, tam circa Prioratus, quam circa pensionis reservationem defendi valeat ab omni simoniae labe? Et quid in Robertus d. lib. 1. rer. judic. cap. 7. illud defendere intendit eâ ratione, quia compositio facta fuit à iudicibus providis, & honestis, pro quibus præsumptio extat, ut ex illis verbis constat: Nisi esset viri providi, & honesti. Sed ut ratio finalis huius arbitrii explicetur, sciendum est, super spiritualibus, vel illis annexis, super quibus lis vertitur, transigi non posse, si quid temporale præteritur, cap. cum pridem, de

pactis, cap. præterea 9. de transact., ubi probavi. Si verò nihil temporale præteritur, transactio admittitur. Etiam compositio super beneficio locum habet, si nihil inter partes caveatur de re temporali, sed indistinctè compromissum fiat in arbitros; tunc enim ipsi pensionem imponere possunt, ut in hoc textu, cap. cum olim 7. de arbit. quia cum nihil inter partes de re temporali conveniret, nullum simoniae periculum vertitur, in quo plenior arbitrorum, quam iudicum potestas est: quippe iudices integrum beneficium victori adjudicare debent, ex supra adductis pro dubitandi ratione; arbitri tamen, cum sit plenior facultas eorum, ut inquit Seneca lib. 3. de benef. cap. 7. ibi: Arbitri libera est, & nullis constructa vinculis religio; possunt partem fructuum alteri consignare, vel in compensationem expensarum, vel quo alio æquitate colore: oportet tamen, quod compromissum fiat in iudices, qui de questione principali possent cognoscere, ut supponitur in hoc textu, & in dicto capite cum olim 7. Ratio est, quia si solam arbitrariam potestatem exercerent, non possent tituli beneficii parti adjudicare, qui auctoritate ordinarii aut delegati conferendum est, cap. ex frequentibus, de insti. nec etiam pensionis onere beneficium gravare, quod cum eadem auctoritate imponi debet. Unde reservatio pensionis in præsentibus specie sustinetur, quia à iudicibus delegatis facta fuit, qui etiam arbitrariam potestatem exercerent, compromisso in eos facto indistinctè, absque ulla rei temporalis mentione, quibus conditionibus intercedentibus, pensio vitè reservatur, ut docent supra laudati pro illustratione conclusionis.

CAPVT XXII.

Idem (a) Xanton. Episcopo, & Abbati (b) Baciari.

Pro illorum provisione. Et infra: Pro dil. f. Magistro P. Audoen, qui apud Sedem Apost. moram fecisse dignoscitur longiorem, nec adhuc erat competens beneficium Ecclesiasticum assecutus, licet ad ipsum esset idoneus obtinendum, ven. fr. nostro Burdegal. (c) Archiepiscopo litteris nostris præcipiendo mandavimus, ut eum aliqua Ecclesiarum suarum, ubi ei expedire cognosceret, omni dilatione, & excusatione postpositis, sub cuiusc. contriv. & ap. ob. competens faceret beneficium assignari, præsumptionem eorum Ecclesiastica distr. compescens, qui se ei super hoc ducerent temerè opponendos: ipse autem Archiepiscopus, sicut suis nobis litteris intimavit, attendens præfati Magistri scientiam, & probitatem, illum cognoscens idoneum ad tale beneficium obtinendum, post susceptionem mandati nostri, Decano, & Capitulo Xanton. auctoritate nostra mandavit, ut ipsum pro reverentia Sedis Apost. in fratrem admitterent, & Canonicum, & fraternam charitate tractarent. Cumque precibus ejus, & mandatis nostris reluctarentur Canonici, ac indulgentiam de quadragenario Canonicorum numero ei opponerent, quam à Sede Apostolica (d) iactitant se habere; quia idem Archiepiscopus manifestè cognovimus illos in elusionem mandati nostri, sua indulgentia concessa eis irreverenter abuti, & non tantum xl. tunc esse Canonicos in eadem Ecclesia, sed plures constiterit illi evidenter, Magistrum prædictum de (e) præbenda, & canonia Xanton. cum consensu, & voluntate tua, frater Episcope, & prudentium virorum consilio investivit, contradictores vinculo excommunicationis alstringens. Et (f) infra. Quia verò, quod per prædictum Archiepiscopum de memorato Magistro auctoritate nostra providè factum est, firmitatem debitam volumus obtinere, disc. v. per A. f. m. & distr. præc. quæ, si vobis constiterit prædictos Canonicos indulgentiam prædictam, quam

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I,

O 2

habent.

habent de certo Canonico numero, non servasse, & aliquem ultra constitutum numerum in Canonicum auctoritate propria recepisse: cum nobis legem (g) imponere non debeant, quam ipsi (h) negligunt observare, latam in ipsos excommunicationis sententiam à prædicto Archiepiscopo tam diu nunciatis auctoritate nostrâ, sublato cujuscunque contradictionis, & ap. ob. observandam, donec sæpeditum recipiant in Canonicum, & in fratrem; & ea quæ ad Canonicum pertinent, cum stallis Chori, & loco Capituli estudeant assignare.

N O T Æ,

1. (a) **X** *Anton.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 8. Cujacius autem rectè legendum existimavit *Santon*. Santo enim, Santonus, sive Santonum, totius provincie Santonienfis Metropolis est, olim Mediolanum dicta in itinere Antonini, sed à Julio Cæsare tubacta, nomen illud amisit, De ea Ausonius ad Paulinum *epist.* 1.

--- Tandem eluctati retinacula blanda
Burdigale, molles loquimur illecebras,
Santoniamque urbem vicino accessimus agro,
Quod tibi si gratum est, bone Pauline, probas.
Idem *epist.* 3. ad eundem.

Primo tempore Santones vehendum.
Fortunatus de Basilica Eutropii:

Orbis Santonica primus fuit iste Sacerdos.
Qui autem Santones hodie vocantur, hos habent terminos: ab Occidente Oceanum: à Septentrione Pictones: à Meridie Garumnam fluvium: ab Oriente Engolismenes, ut refert Chenu in *serie Episc. Santon.* ubi notat Capitulum ipsius Ecclesie Cathedralis communem jurisdictionem habere, Roamundo 35. Præfati ipsius Ecclesie missa est præiens decisio.

(b) *Bacian.*] Cujacius legendum putat *Abbati Blasiano*, quod monasterium hodie retinet nomen *Blansac*.

(c) *Burdigal.*] Gerardo videlicet de Malemort.

2. (d) *faciliant.*] Et verè habebant, ut constat ex epistolis Innocentii III. *lib. 2. epist.* quod privilegium apud Guillelmum Sirlertum, *fol. 262.* extat in hæc verba. [Constitutionibus, quæ Ecclesie sanctæ canonicis non obviant institutis, cum ab Apostolica Sede suæ robur confirmationis expectant, favorem Apostolicum libentius impertimur, ut ea, quæ pro ipsarum utilitatibus ordinantur, inconvulsâ maneant firmitate; & quæ stabilita ratio committatur, aliquorum temeritas non infirmit. Ea propter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus grato concedentes assensu, institutionem, quam de quadragenario Canonico numero cum assensu venerabilis fratris nostri Episcopi vestri, consentiente, & assistente bonæ memoriæ W. Archiepiscopo Burdegalensi, & piæ recordationis Henrico quondam Albanensi Episcopo, tunc Apostolicæ Sedis Legato approbante, in Ecclesia vestra fecistis, sicut rationabiliter facta est, auctoritate Apostolica confirmamus; & præsentis scripti paginâ communimus: auctoritate Apostolicâ districtius inhibentes, ne aliquis ad receptionem alicujus ultra numerum constitutum, qualibet vos temeritate, salvo in omnibus Apostolicæ Sedis mandato, compellat, nisi fortè Ecclesie facultates in tantum excreverint, quod earum proventus pluribus sufficere dignoscantur. Decernimus ergo, &c. nostræ confirmationis, &c.

Datum Lateran. vi. Kal. Aprilis. Pont. N. anno secundo.] Cujus sit mentio in cap. ult. de verb. signif.

(e) *De Præbenda.*] Sed hoc videtur contra verba, & mentem ipsius Pontificis, qui tantum jussit illi beneficium assignari; & cum Pontifex simpliciter mandat provideri de beneficio, non continetur præbenda canonialis, quia est dignitas honorabilior, & maximæ præstantiæ, ut docent Abbas in cap. ult. num. 6. de præbendis Corrasius de sacerdotibus *lib. 1. cap. 5. num. 4.* Quintanadennas *lib. 1. Eccles. cap. 3. num. 14.* Garcia de benef. *1. p. cap. 6. à num. 51.* Pro cujus difficultatis solutione dicendum est, verum esse, quod cum Pontifex jubet alicui de beneficio provideri, non potest illi conferri præbenda; sed in præsentis casu idèd præbenda canonialis illi collata fuit, quia non simpliciter jussit Pontifex de beneficio provideri, sed cum adjectione, de beneficio competentis: unde cum hæc clausula intelligatur secundum qualitatem personæ in cujus favorem emanavit, argumento legis nepos *Proculo ff. de verb. signif.* idèd si ipse, qui literas impetravit, præbendam mereatur, ritè potest illi conferri.

(f) *Et infra.*] Integra hujus textus caremus; ejus autem casus ita contigit. Cum Innocentius III. Archiepiscopo Burdegal. in junxisset, ut in aliqua Ecclesia suæ Metropolis Magistro P. beneficium competens conferret, ipse Decano & Capitulo Santonen. Ecclesie, quæ est ejus suffraganea, scripsit, ut ipsum reciperent in Canonicum, & in fratrem; quod Canonici facere reuebant prætextu cujusdam privilegii illis ab Innocentio concessi, ut ultra 40. Canonicos recipere non cogerentur; cum tamen tunc temporis plures essent quam 40. Unde Archiepiscopus eâ exceptione rejectâ, cum consilio Episcopi Santonen. prædictum Magistrum de prædicta præbenda investivit. Consultus Innocentius III. ratam habuit hujusmodi collationem, duplici ratione. Prima, quia in prædicto privilegio censetur adjecta clausula, *Salvâ Romanis Pontificis auctoritate.* Secundâ, quia legem, quam ipsi non servabant, Romano Pontifici dicere nequibant.

(g) *Legem imponere.*] Accedit, quia in similibus confirmationibus statutorum Ecclesie semper intelligitur excepta auctoritas Romanæ Ecclesie, ut constat ex alia epistola ipsius Innocentii, edita à Sirlero, *fol. 165.* ibi: *Licet enim curis in aliqua Ecclesia certus statuatur numerus, hæc apponatur conditio, vel intelligatur apponi, Salvâ Sedis Apostolicæ auctoritate.*

(h) *Negligunt observare.* Quando Capitulum ultra numerum possit aliquem recipere in Canonicum, & in fratrem, & de his Ecclesiis, ubi est certus Canonico numero, egi in cap. cum M. de consti.